

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ความต้องการนักจิตวิทยาในสถาบันการศึกษา สรุปได้ดังต่อไปนี้
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการนักจิตวิทยาในสถาบันการศึกษาในเรื่อง

1. จำนวนและวุฒิของนักจิตวิทยาที่ทำงานในสถาบันการศึกษาจำแนกตามระดับ
2. จำนวนนักจิตวิทยาที่ทำงานในสถาบันการศึกษาจำแนกตามระดับวุฒิและสาขา

วิชาที่สำเร็จการศึกษา

3. งานที่นักจิตวิทยาปฏิบัติในสถาบันการศึกษา
4. งานที่ตองการใ้ช้ นักจิตวิทยา และผู้ปฏิบัติงานนั้นในปัจจุบัน
5. ความต้องการนักจิตวิทยาของสถาบันการศึกษาในปัจจุบันในแง่ประเภท ลักษณะ

งาน และจำนวนบุคลากร

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 4 ระดับ คือ

1. ระดับมหาวิทยาลัย จำนวน ๓๓ แห่ง 37 คณะ
2. ระดับวิทยาลัย จำนวน 46 แห่ง คือ
 - 2.1 วิทยาลัยครูทุกแห่งที่เปิดสอน จำนวน 30 แห่ง
 - 2.2 วิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 9 แห่ง
 - 2.3 วิทยาลัยเอกชน จำนวน 7 แห่ง

¹จำนวนที่ได้จากกองแผนงาน กรมฝึกหัดครู กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานวิทยาลัยเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ปีการศึกษา 2518.

3. ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 293 โรงเรียน แยกเป็น
 - 3.1 โรงเรียนในโครงการ คมส. และ คมภ. จำนวน 98 โรงเรียน
 - 3.2 โรงเรียนรัฐบาล จำนวน 101 โรงเรียน
 - 3.3 โรงเรียนราษฎร์ จำนวน 94 โรงเรียน
4. ระดับโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 113 โรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาพิจารณาประกอบในการสร้างแบบสอบถามและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์
3. เก็บรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์หัวหน้าแผนกหรือภาควิชาจิตวิทยา และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ
 - 4.1 จำแนกจำนวนและวุฒิของนักจิตวิทยาที่ทำงานอยู่ในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ แล้วคำนวณเทียบเป็นร้อยละ
 - 4.2 จำแนกจำนวนนักจิตวิทยาที่ทำงานอยู่ในสถาบันการศึกษา ตามระดับวุฒิและสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา แล้วคำนวณเทียบเป็นร้อยละ
 - 4.3 วิเคราะห์แยกประเภทของงานที่นักจิตวิทยาปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ
 - 4.4 วิเคราะห์งานที่ต้องการใช้นักจิตวิทยาในสถาบันการศึกษาแต่ละระดับ โดยศึกษาจากงานที่นักจิตวิทยาปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน และงานที่มีในสถาบันการศึกษาซึ่งต้องการใช้นักจิตวิทยา
 - 4.5 วิเคราะห์ประเภทของนักจิตวิทยาที่ต้องการจากลักษณะงานที่ต้องการใช้นักจิตวิทยาตามนิยามบทบาทและหน้าที่ของนักจิตวิทยา และลักษณะวิชาที่ต้องการใช้นักจิตวิทยาเพื่อสอน

4.6 คำนวณจำนวนนักจิตวิทยาที่ต้องการตามประเภทของงาน ตามสูตร

$$\text{จำนวนนักจิตวิทยาการแนะแนว} = \frac{\text{จำนวนผู้เรียนทั้งหมด}}{\text{จำนวนผู้เรียนตามเกณฑ์กำหนด}}$$

จำนวนผู้เรียนตามเกณฑ์กำหนด เป็นจำนวนผู้เรียนตามอัตราส่วนระหว่าง
อาจารย์แนะแนวเต็มเวลา : จำนวนผู้เรียน

$$\text{ระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย} = 1 : 1000$$

$$\text{ระดับโรงเรียน} = 1 : 450$$

$$\text{จำนวนอาจารย์ทางจิตวิทยา} = \frac{\text{จำนวนนิสิต} \times \text{จำนวนหน่วยกิต}}{\text{จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยทั้งปี} \times \text{จำนวนผู้เรียนตามเกณฑ์กำหนด}}$$

จำนวนนิสิต คือ จำนวนผู้เรียนวิชาทางจิตวิทยา

จำนวนหน่วยกิต คือ จำนวนหน่วยกิตของวิชาบังคับทางจิตวิทยา

จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยทั้งปี = 36 หน่วยกิต

จำนวนผู้เรียนตามเกณฑ์กำหนด คือ จำนวนผู้เรียนตามอัตราส่วนระหว่าง

อาจารย์ : จำนวนผู้เรียน ดังนี้

$$\text{ระดับปริญญาเอกและปริญญาโท} = 1 : 5$$

ระดับปริญญาตรี

$$\text{สาขาวิชาทางสังคมศาสตร์} = 1 : 18$$

$$\text{สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี} = 1 : 10$$

$$\text{สาขาแพทยศาสตร์} = 1 : 4$$

หมายเหตุ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรณีที่เป็นวิชาบังคับ ทุกคนต้องเรียนใช้เกณฑ์
1 : 38 เนื่องจากผู้เรียนมีจำนวนมาก และใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย

5. เสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางและแผนภูมิ

ผลการวิจัย

ผลของการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

1. จำนวนและวุฒิของนักจิตวิทยาที่ทำงานในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ

ผลของการวิจัยปรากฏว่า มีนักจิตวิทยาที่ทำงานในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ จำนวนทั้งหมด 356 คน เป็นผู้ทำงานอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย 42.42 % ระดับวิทยาลัย 30.90 % ระดับโรงเรียนในโครงการ คมส. และ คมภ. 20.22 % ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา 6.48 % ระดับโรงเรียนประถมศึกษา 0.28 %

ผู้สำเร็จระดับปริญญาเอก ทำงานในมหาวิทยาลัย 96.30 % ในวิทยาลัย 3.70 % และไม่มีทำงานในระดับโรงเรียน

ผู้สำเร็จระดับปริญญาโท ทำงานในมหาวิทยาลัย 47.68 % วิทยาลัย 40.93 % โรงเรียนในโครงการ คมส. และ คมภ. 8.86 % โรงเรียนมัธยมศึกษา 2.11 % โรงเรียนประถมศึกษา 0.42 %

ผู้สำเร็จระดับปริญญาตรี ทำงานในมหาวิทยาลัย 16.00 % วิทยาลัย 8.00 % โรงเรียนในโครงการ คมส. และ คมภ. 56.00 % โรงเรียนมัธยมศึกษา 20.00 % และไม่มีในระดับประถมศึกษา

ผู้สำเร็จวุฒิอื่น ๆ คือ ประกาศนียบัตร และประกาศนียบัตรชั้นสูง ทำงานในวิทยาลัย 35.30 % โรงเรียนในโครงการ คมส. และ คมภ. 52.94 % โรงเรียนมัธยมศึกษา 11.78 % และไม่มีในระดับมหาวิทยาลัยและโรงเรียนประถมศึกษา

2. จำนวนนักจิตวิทยาที่ทำงานอยู่ในสถาบันการศึกษาจำแนกตามระดับวุฒิและสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

ผลการวิจัยปรากฏว่า นักจิตวิทยาที่ทำงานอยู่ในสถาบันการศึกษา เป็นผู้ที่มีวุฒิระดับปริญญาเอก 7.58 % ปริญญาโท 66.57 % ปริญญาตรี 21.07 % วุฒิอื่น ๆ คือ ระดับประกาศนียบัตร และประกาศนียบัตรชั้นสูง 4.78 % ซึ่งในจำนวนทั้งหมดนี้ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ 27.53 % สำเร็จการศึกษาภายในประเทศ จำนวน 72.47 % และมีจำนวนผู้ที่กำลังศึกษาต่อทางจิตวิทยาอยู่ 10 คน ในระดับปริญญาเอก 4 คน ปริญญาโท 6 คน

นักจิตวิทยาที่ทำงานอยู่ในสถาบันการศึกษาจำแนกได้ตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา คือ สาขาจิตวิทยาการศึกษา 32.27 % จิตวิทยาการแนะแนว 27.91 % จิตวิทยาพัฒนาการ 9.55 % จิตวิทยาทั่วไป 7.30 % จิตวิทยาสังคม 7.02 % จิตวิทยาคลินิก 5.90 % จิตวิทยาโรงเรียน 1.70 % จิตวิทยาบริการ 0.84 % จิตวิทยาการทดลอง 0.56 % การศึกษาพิเศษ 0.56 % จิตวิทยาอุตสาหกรรม 0.28 % จิตวิทยาประยุกต์ 0.28 % จิตมิติ 0.28 % ไม่ระบุสาขาวิชาเฉพาะ 3.65 %

3. งานที่นักจิตวิทยาปฏิบัติในสถาบันการศึกษา

ผลจากการวิจัยปรากฏว่า งานที่นักจิตวิทยาปฏิบัติในสถาบันการศึกษาจำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ

- (ก) งานให้คำปรึกษาแนะแนว
- (ข) งานสอนวิชาทางจิตวิทยา
- (ค) งานสอนวิชาอื่น ๆ
- (ง) งานอื่น ๆ ได้แก่ งานบริหาร งานฝ่ายปกครอง งานฝ่ายวัดผล งานประชาสัมพันธ์ งานจัดทำหลักสูตร งานธุรการ งานเลขานุการ งานกรรมการ วิทยากร

ในการวิจัยนี้ได้จำแนกงานที่นักจิตวิทยาปฏิบัติในสถาบันการศึกษาใน 5 ระดับตามปริมาณของงาน คือ

- ก) งานที่นักจิตวิทยาปฏิบัติในมหาวิทยาลัย ได้แก่ งานสอนวิชาทางจิตวิทยา งานให้คำปรึกษาแนะแนว และงานอื่น ๆ ได้แก่ งานบริหาร งานวิจัย งานเลขานุการ งานธุรการ งานจัดทำหลักสูตร งานกรรมการ วิทยากร
- ข) งานที่นักจิตวิทยาปฏิบัติในวิทยาลัย ได้แก่ งานสอนวิชาทางจิตวิทยา งานสอนวิชาอื่น งานให้คำปรึกษาแนะแนว และงานอื่น ๆ ได้แก่ งานบริหาร งานวิจัย งานฝ่ายปกครอง งานฝ่ายวัดผล งานเลขานุการ งานธุรการ งานกรรมการ หัวหน้าฝ่าย
- ค) งานที่นักจิตวิทยาปฏิบัติในโรงเรียนในโครงการ คมส. และ คมภ. ได้แก่ งานสอนวิชากิจกรรมสำรวจ งานให้คำปรึกษาแนะแนว งานสอน งานบริหาร และงานอื่น ๆ ได้แก่ งานประชาสัมพันธ์โรงเรียน งานพยาบาล

ง) งานที่นักจิตวิทยาปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป ได้แก่ งานให้คำปรึกษาแนะแนว งานสอน และงานบริหาร

จ) งานที่นักจิตวิทยาปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ งานให้คำปรึกษาแนะแนว

4. ลักษณะงานและประเภทของนักจิตวิทยาที่ต้องการในสถาบันการศึกษาและปฏิบัติงานในปัจจุบัน

งานที่ต้องการใช้นักจิตวิทยาในสถาบันการศึกษาแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ งานให้คำปรึกษาแนะแนว และงานสอนวิชาทางจิตวิทยา

ผู้ปฏิบัติงานแนะแนวในสถาบันการศึกษา ปัจจุบันแยกได้เป็น 4 ประเภท คือ นักจิตวิทยาการแนะแนว นักจิตวิทยา ผู้ได้รับการอบรมทางการแนะแนว และนักการศึกษา

ผู้ปฏิบัติงานสอนวิชาทางจิตวิทยาแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ นักจิตวิทยาและนักการศึกษา

ประเภทของนักจิตวิทยาที่ต้องการในสถาบันการศึกษา คือ นักจิตวิทยาการแนะแนว เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะแนวในทุกระดับ และสอนวิชากิจกรรมสำรวจใจในโรงเรียนในโครงการ คมส. และ คมภ. และนักจิตวิทยาทุกสาขาวิชาเพื่อสอนวิชาทางจิตวิทยาในระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย ซึ่งมีการเรียนการสอนวิชาทางจิตวิทยาในทุกสาขา²

5. จำนวนนักจิตวิทยาที่ต้องการในสถาบันการศึกษา

จำนวนนักจิตวิทยาที่ต้องการในสถาบันการศึกษาจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ จำนวนนักจิตวิทยาการแนะแนว และจำนวนนักจิตวิทยาที่ต้องการเพื่อสอนวิชาทางจิตวิทยา

5.1 จำนวนนักจิตวิทยาการแนะแนวที่ต้องการในสถาบันศึกษามีจำนวน 2189 คน จำแนกตามระดับได้ดังนี้ คือ

ระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 99 คน

ระดับวิทยาลัย จำนวน 171 คน

²จากหลักสูตรมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ปีการศึกษา 2518.

ระดับโรงเรียน คมส. และ คมภ. จำนวน 188 คน

ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป จำนวน 1440 คน

ระดับโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 291 คน

หมายเหตุ ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและประถมศึกษา คำนวณตามความต้องการ เขตพาะโรงเรียนรัฐบาลในสวนกลาง

5.2 จำนวนนักจิตวิทยาที่โครงการเพื่อสอนและวิจัยทางจิตวิทยาในสถาบันการศึกษา มีจำนวนทั้งหมด 296 คน

ระดับวิทยาลัย จำนวน 262 คน จำแนกได้ดังนี้

วิทยาลัยครู จำนวน 230 คน

วิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 16 คน

วิทยาลัยเอกชน จำนวน 16 คน

ระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 34 คน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 11 คน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 1 คน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 1 คน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 8 คน

มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 1 คน

มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 6 คน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 4 คน

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 1 คน

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า จำนวน 1 คน

สรุปแล้วจะเห็นว่าในสถาบันการศึกษาปัจจุบันมีความต้องการนักจิตวิทยาเป็นอย่างมาก และยังขาดบุคลากรอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการผลิตนักจิตวิทยาออกมาให้เพียงพอกับความต้องการ และเป็นหน้าที่ของแหล่งผลิตนักจิตวิทยาในประเทศไทยที่จะต้องผลิตนักจิตวิทยาในลักษณะและจำนวนที่สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันการศึกษา

ขอเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการนักจิตวิทยาในสถาบันการศึกษา

1. รัฐบาลควรจะให้งบประมาณสนับสนุนในการที่จะผลิตนักจิตวิทยาออกมาให้เพียงพอต่อความต้องการในปัจจุบัน

2. สถาบันการศึกษาควรที่จะขยายการเรียนการสอนทางจิตวิทยาให้แพร่หลายและเพิ่มจำนวนแหล่งผลิตนักจิตวิทยาให้มีมากขึ้น

3. สถาบันที่เป็นแหล่งผลิตนักจิตวิทยาควรที่จะผลิตนักจิตวิทยาออกมาในลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการในสถาบันการศึกษา และเพิ่มจำนวนการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการ

4. ด้านการสอนวิชาทางจิตวิทยาที่ยังขาดบุคลากรอยู่อีกนั้น อาจแก้ไขได้โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้าช่วย เพื่อเพิ่มอัตราส่วนระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้มีจำนวนมากขึ้น เช่น การสอนโดยใช้โทรทัศน์ การใช้เทปโทรทัศน์ การใช้วิทยุการศึกษา เป็นต้น

ขอเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัย

1. การเก็บข้อมูล ถ้าเป็นไปได้ควรที่จะเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ควบคู่การสัมภาษณ์ จะได้อะไรโดยตรงมากกว่าการใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว

2. ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับ

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักจิตวิทยาที่สถาบันการศึกษาต้องการ

2.2 การสำรวจโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันและหน่วยงานอื่น ๆ ที่นักจิตวิทยาเข้าไปปฏิบัติงาน และศึกษาถึงความต้องการนักจิตวิทยาในแง่ต่าง ๆ ของสถาบันเหล่านั้น

2.3 การสำรวจความต้องการนักจิตวิทยาในสถาบันการศึกษาแต่ละด้านอย่างลึกซึ้ง เช่น ความต้องการนักจิตวิทยาในด้านการเรียนการสอน โดยศึกษาวิชาเลือกเสรีด้วย และจำนวนนักจิตวิทยาแต่ละสาขาที่ต้องการ